

RIIGIKOGU

IV koosseis.

IX istungjärk.

224. koosolek. 19. veebruaril 1932.

Sisu:

1. Päevakorra täiendamine.
2. Vabariigi Valitsuse ametisse kutsumine.
3. Komisjonide täiendavad valimised.
4. Asunduskapitali 1931/32. a. lisaeelarve nr. 1 — III lugemisel.
5. Tollipõhitariifide seadus — II lugemisel.
6. Tollipõhitariifide seaduse muutmise seadus — II lugemisel.
7. Tollipõhitariifide seaduse muutmise seadus — II lugemisel.
8. Tollipõhitariifide seaduse muutmise ja täiendamise seadus — II lugemisel.

Koosoleku avab Esimees **K. Einbund** kell 17.15 min.

Sekretäri kohal sekretäri teine abi **O. Gustavson**.

1. Päevakorra täiendamine.

Päevakordataiendatakse: 1) juhatuse ettepanekul 1. punktiga — Vabariigi Valitsuse ametisse kutsumine — Riigikogu Esimehe ettepanek; 2) M. Martinson'i ja J. Voiman'i ettepanekul 2. punktiga — komisjonide täiendavad valimised.

2. Vabariigi Valitsuse ametisse kutsumine.

Juhataja: Kõrgealised Riigikogu liikmed! Riigikogu, otsusega 29. jaanuarist s. a., tegi Esimehele ülesandeks, esineda ettepanekuga Vabariigi Valitsuse kokkuseadmise ja ametisse kutsumise asjas.

11. veebruaril s. a. tegin rkl. Jaan Teemandile ettepaneku, võtta enda ülesandeks Vabariigi Valitsuse kujundamine.

Eila, 18. veebruaril pärast lõunat teatas minule härra Jaan Teemant, et ta on tulnud toime Vabariigi Valitsuse moodustamise ülesandega.

Tugedes härra Jaan Teemandi kirjale tänasest kuupäevast Riigikogu Esimehele, on mul au esineda Riigikogule ettepanekuga:

„Riigikogu otsustab kutsuda ametisse Vabariigi Valitsuse järgmises koosseisus:

Riigivanem — Jaan Teemant.

Hariduse- ja sotsiaalminister —

Jaan Hünerson.

Kaitseminister — August Kerem.

Kohtu- ja siseminister — Ado Anderkopp.

Majanduseminister — Oskar Suursõot.

Põllutöominister — Oskar Köster.

Teedeminister — Jaan Raudsep.

Välisminister — Jaan Tõnisson.“

Vabariigi Valitsuse ametisse kutsumine teostub valimise teel lahtisel hääletamisel lihthäälteenamusega.

L. Johanson (häälet. motiiv.): Lu-
gupeetud Riigikogu liikmed! Valitsuse kriisi käesoleval korral kutsusid esile need ringkonnad, kes tegutsesid kõige jõuga ja kõigi abinõudega kroonikursi kukutamiseks, ja kes selleks kasutasid ka käesolevat kõnetooli. Samad ringkonnad on alataasa vaenlust avaldanud tööliklassi ja terve kehvema töötava rahvakihhi vastu, püüdes kõiki majandusekriisi raskusi veeretada töötavatele hulkadele. Nende vastuseismisel on jäänud teostamata rida tööliklassile ja tervele rahvale tarvilikke nõudmisi, mis eelmise valitsuse töökavasse olid võetud. Et võimalik oleks sotsialistidega koostööst loobuda, tunnustati vastuvõtmatuks isegi need sotsialistide nõudmised, mis olid eelmise valitsuse töökavasse võetud ja mille läbiviimiseks Riigikogu poolt ei oleks tohtinud tema praeguse koosseisu juures enam kahtlust olla. Praeguse koalitsiooni rühmade keskelt on isegi korduvalt mõnitatud neid kodanikke, kes kannatavad kõige rängemalt majandusliku kriisi all, töötatöölisi on korduvalt mõnitatud. Sellepärast ei saa meil usku olla selle valitsuse politikasse üldse, eriti näeme ette, et selle valitsuse tegevus kujuneb vaenulikuks töölikonnale ja kahjulikuks tervele meie rahvale, ja tema ei suuda ega taha lahendada neid hädasid, mille all ägab praegu tööliklass ja kehvema rahvakihhid.

Sellepärast hääletab Eesti sotsialistliku tööliste partei Riigikogu rühm uue valitsuse vastu.

Juhataja: (Hääletatakse.)
Vabariigi Valitsus esitatud koosseisus on ametisse kutsutud.

Riigivanem J. Teemant: Kogu Vabariigi Valitsuse nimel on minul au tänada

avaldatud usalduse eest. Töökava esitan lähemal Riigikogu koosolekul.

3. Komisjonide täiendavad valimised.

Valitakse:

rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu B. Eilman'i asemele A. Liivak; rahaasjanduse komisjoni O. Suursöödi asemele J. Teetsov, A. Anderkopp'i asemele M. Juhkam, H. Martinson'i asemele V. Tammai, M. Mihkelson'i asemele A. Kärner; üldkomisjoni J. Teemandi asemele A. Sõster ja O. Köstri asemele J. Zimmermann; riigikaitse komisjoni O. Köstri asemele J. Fuks.

4. Asunduskapitali 1931/32. a. lisaeelarve nr. 1 — III lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu aruandja J. Voiman.

Seaduseelnõu võetakse vastu ühes redaktsiooniliste parandustega osade viisi ja terve sisu korraga.

Aruandja J. Voiman: Redaktsiooni komisjon on seaduseelnõu läbi vaadanud. Teen ettepaneku, seaduseelnõu vastu võtta redaktsiooni komisjoni andmata.

Ettepanek võetakse vastu.

5. Tollipõhitariifide seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja M. Laarmann.

Juhataja: Ma jätan ära seaduseelnõu teksti ettekandmise II ja III lugemisel ja hääletan seaduseelnõu osade viisi.

Seaduseelnõu võetakse vastu II lugemisel.

6. Tollipõhitariifide seaduse muutmise seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja M. Laarmann.

Juhataja: Ma jätan ära ka selle seaduseelnõu II ja III lugemisel teksti ettekandmise.

Seaduseelnõu võetakse vastu II lugemisel.

7. Tollipõhitariifide seaduse muutmise seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja M. Laarmann.

Juhataja: Ma jätan ära ka selle seaduseelnõu teksti ettekandmise.

Seaduseelnõu võetakse vastu II lugemisel.

8. Tollipõhitariifide seaduse muutmise ja täiendamise seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja M. Laarmann.

Juhataja: Ma jätan ära seaduseelnõu teksti ettekandmise.

Pealkiri võetakse vastu.

(Seaduseelnõu tekst.)

Majanduseminister A. Jürman: Siin on tollitariifide kohta parandused esitatud, kuid puudub aga viimane parandus, mis valitsus on vastu võtnud, see on suhkrutoll. Kui seda parandust vastu ei võeta, siis võib tulla nähe, et Riigikogu võtab tolliseaduse vastu, kus puudub valitsuse poolt vastuvõetud suhkrutoll, ning maksma jääks endine madalam suhkrutoll. Et seda ei teki, teen ettepaneku,

võtta tariifi § 22 suhkur: pkt. 1: toores; igasugune peenike suhkur, peale jahvatatud suhkru (puuder), tükkide lisandita 1 kgr. netto üldtariif 0,40, minimaaltariif 0,20 ja pkt. 2: rafinaad-, melis-, lomp- ja kandis-suhkur peadena või tükkidena; jahvatatud suhkur (puuder) 1 kgr. netto üldtariif 0,40, minimaaltariif 0,20.

Peale selle teen ettepaneku, võtta juurde II osa:

„II osa. Käesoleva seaduse § 22 pkt. pkt. 1. ja 2. ettenähtud tollimäärad pannakse maksma arvates 1-st veebruarist 1932. a. kell 24.“

L. Johnson: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Sotsialistlik rühm on oma seisukoha suhkrutollide asjus juba varemalt avaldanud, ega ei pea suhkrutollide tõstmist õigustatuks. Suhkrutollide tõstmisega on rahvale peale pandud uus ja võrdlemisi ränk maksukoorem. Meie teame väga hästi, et suhkur on massi toiduaine, ja selle hinna tõus puudutab väga laialisi rahvakihte, puudutab kõiki. (Vahelhüüe.) Suhkrutolli tõstmine sündis samal ajal, kui karjasaaduste hinnad tõusma hakkasid. Suhkrutolli arvatavasti tõsteti selleks otstarbeks, et sealt saada summasid mõnesugusteks juurdemaksudeks tapamajadele ja peekonifondile. Nii ühele kui teisele juurdemaks

ei ole põhjendatud. Tapamajadele ei tule selle eest preemiaid anda, et nad seisavad ja neil tootmise kulud nii suured on, et ühe sea tapmine, nagu rahaasjanduse komisjonis ka härra Tonkman pidi tunnistama, 17 krooni läheb maksma. Säärasel korral ei ole juurdemaksu tõstmine tapamajadele, mis isegi sajad miljonid on riigilt omale saanud, põhjendatud, vaid siin tulevad edaspidi teised abinõud tarvitusele võtta ja tapamajade tööstust niiviisi korraldada, et nende tootmise kulud väheneksid, ja ei oleks tarvis tolle tõsta, et puudujääkide katteks raha saada. Minu arvates peaks võimalik olema tapamajade küsimus ära otsustada. Nüüd on kaks erakonda, kellel olid oma eritapamajad, — koondus ja kogud — ühinenud ja minu arvates peaksid nad ühendamise läbi viima ka oma ärialal ja peaksid katsuma neid küsimusi, mida seni ei ole saanud korraldada sellepärast, et teatud lahkumine olid, igauks tahtis iseseisvat äri pidada, peaksid nüüd neid küsimusi nii korraldama, nagu see põllumehe huvides. Kahtlemata ei ole põllumehe huvides, kui tootmise kulud nii kõrged on.

Peekonifondile juurdemaksu suurendamine ei ole põhjendatud. Majanduseminister tunnistas rahaasjanduse komisjonis, et praeguste hindade juures tasub peekonikasvatamine ära. Kui saadakse 35 krooni peekonsea eest, siis põllumees võib väga hästi sigu kasvatada. Seda tunnistas täna härra Majanduseminister. (V a h e l h ü ü e.) Ma ei usu Teid enne, härra Laur, kui Teie Majanduseministriks saate, praegu on Majanduseminister härra Jürman. (V a h e l h ü ü e.) Ma ei tea, kas Teie, härra Laur, olete põllumees. Ma arvan, Majanduseminister tõendab seda nende andmete varal, mis temal käepärast on. Mul ei ole põhjust Majanduseminister Jürman'i sõnade juures, et peekoni kasvatamine ennast ära tasub praeguste hindade juures, kahelda. Need juurdemaksud võiksid ära jääda ja ka suhkrutolli tõstmine. Praegu on Riigikogu liikmetel otsustada, kas suhkrutolle tõsta või mitte. Sotsialistid hääletavad tollide tõstmise — Majanduseministri ettepaneku — vastu.

Seda tollide tõstmist on toimetatud nii, et selle läbi teatud kaubanduseringkonnad suuri kasusid saavad, ja ka käesoleval korral kümned miljonid, ilma et riik sellest oleks midagi saanud, läksid ärile. Suhkrutolli ei tõstetud nende tagavarade pealt, mis müügile olid läinud. Siiski tõsteti ka selle suhkru hinda 8—10 senti kilogrammi pealt, ja see raha pandi oma taskusse, ilma

et riik oleks midagi saanud. Valitsuse vastavad ametkonnad võtsid abinõud tarvitusele, tehti rida protokolle ja mida meie nägime? Oli nähtusega tegemist, mida võib korrupsiooniks nimetada. Valitsusevõimud leidsid tarviliku olema protokolle teha, ja nagu ajalehist kuuleme, pannakse need protokollid seisma ja karistust ei määrata liigkasu võtmise eest. Siin ei tohi valitsusevõimud pealtvaatajad olla, vaid peavad järjekindlad olema, ja need karistused, mida liigkasuvõtjad on ära teeninud, tulevad ka täita. Muidu kaob rahval usk, aga eriti ka lugupidamine ametiasutuste vastu ära. See ei ütle veel midagi, kui tehakse mõningaid protokolle, protokolle tuleb siis teha, kui selleks õigus ja alus. Aga kui seaduserik-kumise pärast protokolle tehtud, siis tuleb neile käik anda, neid mitte seisma jätta. Ja kui tegu, mille kohta protokoll tehtud, väärrib karistust, siis tuleb karistus määrata.

Majanduseminister A. J ü r m a n: Ma teeksin siiski mõned faktilised märkused eelkõnelejale. Esiteks, suhkrutollist ei lähe ühtki senti tapamajade kui niisuguste toetamiseks. (V a h e l h ü ü e.) Tapamajad ei saa toetust.

Mis puutub sea hinnasse, siis ma ütlesin, et praegu maksetakse sea eest 35 kr., seega võib kasvatada sigu. Härra Johanson'i seletustest võis aru saada, nagu oleks... (V a h e l h ü ü e.) Ei, just tuleb välja, kui juurde maksame, siis tuleb odavam, ei saa mitte tasu. (V a h e l h ü ü e.) Riiklik juurdemaks ühes arvatud, saame sea eest 35 kr. (V a h e l h ü ü e.) Juurdemaks teeb 10 krooni sea kohta. (V a h e l h ü ü e.) Umbes 25 kr. oleks ilma. See oleks teine märkus.

Kolmas märkus. Ega valitsus ei saa ennast segada kohtuvõimude vahele. Protokollid, mis suhkruhinna tõstmise kohta tehtud, on edasi antud kohtu-uurijale, neile antakse harilik käik. Ka organisatsioonid pöörasid palvega Majanduseministriumi poole. Meie vastasime: meie ei saa midagi teha, asi on kohtuvõimude käes, valitsus ei saa neile midagi ette kirjutada.

J u h a t a j a: Panen hääletamisele Majanduseministri ettepaneku, täiendada tariife § 22 — suhkur. (H ä ä l e t a t a k s e.) Ettepanek on vastu võetud.

Edasi tulevad hääletamisele tariifid ühes parandusega. (H ä ä l e t a t a k s e.) Tariifid ühes parandusega on vastu võetud.

Edasi tuleb hääletamisele Majanduseministri ettepanek, täiendada seaduseelnõu II osaga. (Hääletatakse.) Ettepanek on vastu võetud.

Seaduseelnõu II lugemine on lõpetatud. Päevakord on läbi. Riigikogu koosolek on lõpetatud.

Koosolek lõpeb kell 17.51 min.

Õige.

Kinnitan.

Koosoleku sekretär (allkiri).

Koosoleku juhataja (allkiri).